

Кацишин В.М.

Национальный университет «Львовская политехника»

ИНЖИНИРИНГОВЫЕ ПРОЕКТЫ: СУЩНОСТЬ, КЛАССИФИКАЦИЯ И ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОЦЕНИВАНИЯ

Аннотация

Выяснено сущность инжиниринговых проектов. Выявлены специфические черты инжиниринговых проектов и проведена группировка видов таких проектов с учетом специфики направлений инжиниринговой деятельности. Определены пути применения предложенной группировки видов инжиниринговых проектов при формировании методических основ их экономического обоснования.

Ключевые слова: инжиниринг, направления инжиниринга, инжиниринговый проект, классификация проектов, обоснование проектов, эффективность инжиниринговых услуг.

Kashchyshyn V.M.

National University «Lviv Polytechnic»

ENGINEERING PROJECTS: ESSENCE, CLASSIFICATION AND FEATURES OF ECONOMIC EVALUATION

Summary

Essence of engineering projects is defined. The specific lines of engineering projects are defined and grouping of types of such projects is conducted taking into account a specific and directions of engineering activity. Ways of application of the offered grouping of types of engineering projects at forming of methodical principles of the economic ground are defined.

Keywords: engineering, directions of engineering, engineering project, classification of projects, ground of projects, efficiency of engineering services.

УДК 005.342

МЕТОДИ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Коверник Н.В.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

Досліджено механізм використання методів проектного управління у сфері державних фінансів; показано, що високі вимоги до ефективності, продуктивності та контролюванні процесів, що мають сприяти підвищенню рівню життя суспільства і виходу на якісно новий рівень суспільного розвитку, зумовлюють необхідність застосування інструментів і методів проектного управління на рівні держав, і насамперед у сфері державних фінансів.

Ключові слова: методи проектного управління, державні фінанси, фінансова криза, процеси глобалізації, бізнес-структури, проектний менеджмент, інноваційний потенціал.

Постановка проблеми. Сьогодні соціально-економічне життя більшості країн світу знаходиться в стані постійних змін і переорієнтації на нові стандарти. Радикальні реформи, які повинні проводитися в певні терміни досягати чітко визначеного результату вимагають використання нових методів управління та державного регулювання процесів перетворень. В цьому сенсі проектний менеджмент є тим вагомим придбанням корпоративних структур, яке може бути успішно використано в державному управлінні.

Необхідність у новій концепції державного управління особливо гостро стала під час світової кризи. Кошти державного бюджету, обтяженого боргами, при відсутності стабільних надходжень стали дуже обмеженими для утримання великого державного апарату. Внаслідок вимушених заходів уряду щодо скорочення чисельності держслужбовців, в свою чергу, стала необхідність глибокого реформування системи органів державного управління. Чисельність функцій, покладених на кожного

службовця, і складність бюрократичних процедур багато років приводили до збільшення термінів виконання термінових завдань і негативно позначилися на якості роботи. Сучасні умови висувають свої вимоги до апарату управління будь-якої структури, а саме максимальне спрощення процедури виконання завдання, рівномірний розподіл функцій між виконавцями і раціональне використання інтелектуального потенціалу команди професіоналів, які працюють на досягнення певної мети.

Проектний менеджмент дає можливість оптимізувати систему управління у сфері державних фінансів, що визначає актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Класиками в сфері управління державними фінансами є Ш. Бланкарт і Д. Брюммергоф, відомими вітчизняними дослідженнями – О. Василик, А. Даниленко, Ц. Огонь, І. Чугунов. Проблемою впровадження програмно-проектного менеджменту займаються вітчизняні та зарубіжні вчені

С. Бушуев, М. Вайдолін, О. Жілінська, Г. Кенцнер, В. Палагін, Д. Черваньов.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Проектний менеджмент в сучасному вигляді почав розвиватися в 1940-х роках в США. Саме тоді він сформувався як окрема система знань. У країнах Європи проектний менеджмент в той час проявлявся дуже нечітко. В 1960-х роках бізнес зіткнувся зі значним прискоренням змін навколишнього середовища і багатовекторністю задач, які треба було швидко вирішувати і ефективно. З тих пір технології проектного менеджменту та антикризового управління отримали широке використання в бізнесі. До 1960-х проектний менеджмент існував в більшості випадків як галузь орієнтована на результат управління, принципи якого стали основою проектного управління.

Мета статті. Головна метою цієї роботи є проблема використання методів проектного управління у сфері державних фінансів; показано, що високі вимоги до ефективності, продуктивності та контролюванні процесів, що мають сприяти підвищенню рівню життя суспільства и виходе на якісно новий рівень суспільного розвитку, зумовлюють необхідність застосування інструментів и методів проектного управління на рівні держав, и сам перед у сфері державних Фінансів.

Виклад основного матеріалу. Останні роки зросла роль проектного менеджменту як у бізнес-структурах, так і в сфері державного управління. Розвинені країни успішно використовують методику та підходи такого менеджменту для досягнення високих показників ефективності та продуктивності, тоді як більшість країн з перехідною економікою тільки прагнуть впровадити нові методи на всіх рівнях державного управління.

Активно впроваджувалися проектний менеджмент у державне управління розпочав у період холодної війни, коли американський уряд замовляло в агенціях озброєння, уніформу, військове устаткування. Р.Макнамара, міністр оборони США 1961-1968 рр., був одним з родоначальників впровадження проектного управління на рівні держави. Спочатку він отримав широке використання в американських програмах «Navy's Complex Polaris» і «NASA Apollo» (1950-1960 рр.).

В 1960-1985 рр. прискорення процесів глобалізації і швидкість змін, які відбувалися на ринку, спонукали бізнес – структури шукати нові шляхи з'єднання вирішення поточних задач з досягненням стратегічних цілей. Проектний менеджмент отримав велику популярність на всіх рівнях корпоративного управління. Між тим, щодо державного управління принципи проектного менеджменту корпорацій не виправдали себе. На відміну від бізнесу, який здатний дуже швидко реагувати на зовнішні ефекти, державне управління є організаційною структурою орієнтованою на тривалий процес пристосування і впровадження інновацій у всіх галузях.

Таким чином, виникла необхідність в адаптації ефективної системи управління корпораціями до державного апарату.

Сьогодні проектний менеджмент в багатьох країнах світу є потужним інструментом управління інноваційним потенціалом і досягненням вищої ефективності та продуктивності в державному регулюванні, впровадженні інноваційних змін і розробок у всіх сферах життя суспільства.

Як вже було зазначено, принципи проектного менеджменту є продуктом розвитку управлінських систем корпорації, тому повинні пройти певну адаптацію для застосування на загальнодержавному рів-

ні. Відомий американський теоретик і консультант у сфері проектного менеджменту Гарольд Керцнер розробив модель розвитку проектного управління. За його словами, будь-яка система управління проходить певні стадії зрілості, які мають свої ознаки. Державне управління не є винятком.

Перший рівень характеризується усвідомленням учасниками процесу державного управління доцільності та необхідності впровадження програмного управління, розуміння основних підходів та базових знань у сфері програмного менеджменту та сукупну термінології.

Другий рівень – усвідомлення кожним членом спільноти, що управління є частиною загальнопроцесу в ході виконання спільних завдань та досягнення загального результату. При цьому загальний процес не відкидає усвідомлення значення власних знань і досягнень в загальному проекті.

Третій рівень означає об'єднання і комбінацію методик, які використовуються в ході проектного управління, які забезпечать синергетичний ефект.

Четвертий рівень – вдосконалення процесів управління з метою зміцнення конкурентних переваг країни. До цієї групи можна віднести більшість розвинених європейських країн, а також Японію. В Японії останнє десятиліття проектне управління отримало не бачення розвитку.

П'ятий рівень – етап, на якому проектне управління в рамках держави здійснюється в повній мірі, а команди професіоналів, які займаються реалізацією проектів, здатні працювати над удосконаленням системи програмного управління в цілому. На цьому рівні знаходяться такі країни, як США, Німеччина, Велика Британія.

Україна зараз починає впровадження технологій проектного управління на загальнодержавному рівні. За системою Г. Керцнера, наша держава знаходиться на першому рівні розвитку управлінських технологій, але за всіма ознаками схильна до переходу на другий, оскільки впровадження базових знань у державному управлінні можна вважати таким, що вже відбулося. Підтвердження тому – ряд державних нормативно-правових документів в яких вживаються фрази «національні проекти», «дорожня карта», «інноваційні програми».

Управління державними програмами і проектами, яке нерозривно пов'язане з використанням бюджетних коштів, становить великий інтерес для суспільства. Зростає необхідність підвищення продуктивності діяльності уряду. Програмно-проектний менеджмент в державних фінансах нерозривно пов'язаний з удосконаленням застосуванням програмно цільового бюджетування.

У розвинених європейських країнах – Франції, Німеччині, Чехії, Австрії – програмно-цільовий метод формування бюджету досяг такого рівня розвитку, коли система контролю використання бюджетних коштів доступу для широкого кола, а спрямованість бюджетних витрат має яскраво виражений адресний характер. Інформацію про стан фінансування державних програм і проектів можна отримати з веб-сайтів профільних міністерств і відомств, де поміщена вся інформація про діяльність конкретного органу виконавчої влади, включаючи прогноз на середньострокову перспективу.

Програмно-проектний менеджмент державного управління в країнах ЄС,

США та Канади має такі риси:

- впроваджується в систему програмно-цільового бюджетування;
- методика такого менеджменту, який був створений як система ефективного управління корпо-

раціями, адаптованого до особливостей функціонування державного апарату;

- акцент на адресність у формування проектів і програм, які фінансуються з бюджету;
- високий рівень прозорості в процесі управління державними ресурсами;
- широке використання комп'ютерних систем в управлінні державними фінансами.

В Україні програмно-проектний менеджмент тільки починає впроваджуватися. Шлях структурних перетворень та реформ, на якій стало наша держава, забезпечить швидку адаптацію базових знань до українських реалій та їх швидке просування по рівнях розвитку управлінському технологій. Сьогодні в Україні фінансування державних програм здійснюється за допомогою програмно-цільового методу, передбаченого Бюджетним Кодексом. Необхідно відзначити, що основним документом бюджетної програми є паспорт. Але формальний характер цього документа і складність контролю ходу виконання програми, коригування та фінансування згідно змін зовнішнього і внутрішнього середовища зумовлюють необхідність переходу на новий рівень управління державними програмами. Поступовий і зважений перехід програмно-проектного управління фінансуванням бюджетних програм доцільно здійснювати разом з удосконаленням програмно-цільового методу.

Особливості програмно-цільового методу бюджетування в поєднанні з програмно-проектним управлінням є:

- індикативний характер програм, терміни реалізації яких залежать від наявності необхідних матеріальних і фінансових ресурсів;
- системний характер основних цілей і завдань програми щодо вирішення комплексних міжгалузевих проблем розвитку економіки та соціальної сфери;
- забезпечення гармонізації методологічних підходів до виконання завдань соціально-економічного розвитку;
- здатність акумулювати обмежені матеріальні та фінансові ресурси для вирішення пріоритетних питань соціально-економічного розвитку регіонів на користь реалізації пріоритетних інвестиційних проектів;
- ефект мультиплікатора при цільовому використанні обмежених бюджетних ресурсів за рахунок додаткового залучення позабюджетних коштів, власних коштів зацікавлених в державних організаціях банківського кредитування;
- поєднання використання програмно-цільового методу управління;
- здійснення громадського контролю в процесі формування цілей і завдань бюджетної політики [2, с. 130-132].

Необхідно відзначити, що в поєднанні з методологією проектного менеджменту програмно-цільове бюджетування досягає найвищої ефективності. Це пояснюється тим, що визначення доцільності фінансування державних програм, якісні середньострокові прогнози економічного розвитку держави та регіонів забезпечують моніторинг і корегування процесу реалізації програм на кожному етапі. Крім того, таке поєднання обумовлено необхідністю створення та відстеження системи показників ефективності управління реалізації цільових програм.

Програмно-цільовий підхід із застосуванням інструментарію програмно-проектного менеджменту дає можливість використовувати складні завдання, які знаходяться на рубежі відомчих і галузевих господарюючих суб'єктів і органів влади, за раху-

нок координації загальних зусиль для вирішення проблеми. Одним з основних переваг в поєднанні проектного управління з програмно-цільовим підходом є комплексність і наявність відповідних організаційних форм реалізації програм [3, с. 63].

Бюджетним кодексом України закладено фундамент для реалізації середньострокового планування в бюджетному процесі. Однією з новацій цього законодавчого акта є впровадження механізму середньострокового бюджетного планування з метою виконання пріоритетних заходів фінансової політики. Згідно ст. 20 Кодексу, програмно-цільовий метод передбачає складання прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди [1, с. 15].

Реалізація середньострокового планування ґрунтовно описана в нововведеної ст. 21 Кодексу. Виразно, що Міністерство фінансів України за участю Міністерства економіки України, Національного банку України, а також головних розпорядників коштів державного бюджету, становили прогноз державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди, який ґрунтується на програмі діяльності Кабінету Міністрів України, прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку, державних цільових програмах [1, с. 20].

В Україні реалізуються проекти і програми, які спрямовані на модернізацію інфраструктури державного сектора економіки, розвитку соціальної сфери, це, перш за все:

- проект «Нове життя – нова якість охорони материнства та дитинства», спрямований на створення семи регіональних перинатальних центрів;
- Державна цільова економічна програма енергоефективності на 2010-2015 роки;
- Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року;
- Державна програма розвитку міського електротранспорту на 2007– 2015 роки;
- Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки;
- Державна цільова науково-технічна програма «Нанотехнології та наноматеріали» на 2010-2014 роки;
- інші державні цільові програми та проекти.

Висновки. Використання системи програмно-проектного управління на основі системи Знань Р2М в державних фінансах передбачено стратегічними напрямками роботи Міністерства фінансів України на 2011-2013 роки. Це значить, що бюджетне планування здійснюється з використанням програмно-проектного управління державними цільовими програмами. Таке поєднання, за зразком розвинених європейських країн, дає можливість поєднувати прогресивні елементи управління державними фінансами обох методів. Застосування програмно-проектного управління в поєднанні з програмно-цільовим методом в сфері державних фінансів дає можливість: 1) забезпечити ефективний розподіл бюджетних ресурсів (методологія управління інноваційними програмами та проектами дає можливість виконати стратегічні та інші пріоритетні завдання соціально-економічного розвитку); 2) забезпечити бюджетну дисципліну (бюджетні видатки мають бути реалістичними, проводитися в рамках проектних (програмних) стратегій, у певний термін); 3) забезпечити ефективність використання бюджетних ресурсів за рахунок постійного моніторингу проектних (програмних) показників; 4) розвивати напрями державно-приватного партнерства (оцінка ефективності інвестиційних ресурсів буде ґрунтуватися на загальних стандартах).

Список літератури:

1. Бюджетний Кодекс України: закон України від 08.07.2010 № 2456- VI [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17sp=1306740484951044>
2. Любовний В.Я. Цільові програми розвитку регіонів: рекомендації по совершенствованию РОЗРОБКИ, фінансування та реалізації / В.Я. Любовний, І.Ф. Зайцев, А.Б. Воякіна; Моск.обществ.науч. фонд. Ін – Г макроекономічних досліджень при Мінекономіки России.-МОНФ, 2000. – ISBN5-89554-161-5.
3. Митерев М.А. Програмно-цільові методи планування як інструмент державного розвитку соціально-економічних систем / М.А. Митерев // Праці Московського економіко-лінгвістичного інституту. – 2009 (21. – № 10).
4. Baranskaya A. Project Management in public administration of transitional countries / A.Baranskaya. United Nations Public Administration Network (UNPAN) working papers.
5. Kerzner H. Using the Project Management Maturity Model: Strategic Planning for Project Management (H. Kerzner. – USA: John Wiley Sons, inc., 2005.

Коверник Н.В.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

**МЕТОДЫ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛЕНИЯ
В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ****Аннотация**

Исследован механизм использования методов проектного управления в сфере государственных финансов; показано, что высокие требования к эффективности, производительности и контролю процессов, которые должны способствовать повышению уровня жизни общества и выхода на качественно новый уровень общественного развития, обуславливают необходимость применения инструментов и методов проектного управления на уровне государств, и прежде всего в сфере государственных финансов.

Ключевые слова: методы проектного управления, государственные финансы, финансовый кризис, процессы глобализации, бизнес-структуры, проектный менеджмент, инновационный потенциал.

Koverynk N.V.

Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda

PROJECT MANAGEMENT METHODS IN PUBLIC FINANCE**Summary**

The mechanism of the methods of project management in the field of public finance; shown that high demands for efficiency, productivity and controlling processes that promote increasing levels of society and entering a new level of social development, determine the need for tools and techniques of project management at the state level, especially in the area of public finance.

Keywords: project management methods, hosudarstvenne finance, fynansovy crisis, globalization processes, business-structure, proektniy management ynnovatsyonny potential.